

Edward Hunter Christie, vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

VASTATOIMIA VENÄJÄN AGGRESSIOON

SOTILAALLINEN PÄÄTTÄVÄISYYS, GEOEKONOMIA JA TEKNOLOGINEN PATOAMINEN

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on johtanut perinteiseen torjunnan ja pelottelun politiikan paluuseen sekä eurooppalaisen ja transatlanttisen yhtenäisyyden elpymiseen. Tämä on vain alkua haasteellisella mutta tarpeellisella matkalla kohti uudelleen virkoavaa läntistä maailmaa.

Vastatoimena Venäjän hyökkäyssodalle Ukrainassa länsimaiden hallinnot ovat asettaneet taloudellisia pakotteita ensisijaisesti rahoitus- ja liikennesektorilla sekä teknologiympäristössä. Lisäksi länsi on asettanut Venäjän hallintokoneiston avainhenkilöille henkilökohtaisia sanktioita sekä ryhtynyt toimenpiteisiin estääkseen Venäjän valtion mediaa levittämästä vihamielistä sotapropagandaa. Yhdenkaltaisiin ja koordinoituihin toimenpiteisiin ovat ryhtyneet Euroopan unioni, Yhdysvallat, Kanada ja muut samanmieliset maat. Vastaavia taloudellisia, teknologisia ja poliittisia Venäjän-vastaisia rajoitteita ei ole nähty sitten kylmän sodan.

Monet Euroopan hallitukset ovat ilmoittaneet kasvattavansa merkittävästi puolustusmenojaan.

Saksa ja Italia sitoutuivat Natossa jo vuonna 2014 käyttämään kaksi prosenttia bruttokansantuotteestaan puolustukseen, ja molemmat ovat vuosia viivyteltyään ilmoittaneet nyt toteuttavansa lupauksensa. Puolaa on pitkään arvostettu kahden prosentin sitoumuksen noudattamisesta, ja nyt maa nostaa puolustusbudjettiaan kolmeen prosenttiin bkt:stä sekä kasvattaa asevoimiensa kokoa. Natossa jäsenmaat vahvistavat pelote- ja puolustusasemaansa sotilasliiton itäosissa perustamalla uusia taisteluosastoja. Lisäksi Yhdysvaltojen joukkojen läsnäolo alueella on vahvistettu. Nämä päätökset ovat merkki pelote- ja puolustusasemien huomattavasta määrällisestä kasvusta Naton itäosissa.

Kun länsimaiden hallinnot kehittävät vastatoimiaan nopealla

aikataululla, on hyödyllistä muodostaa muutamia ohjenuoria tukemaan entistä jäsenllymmän strategian toteuttamista.

Ensimmäinen tärkeä näkökohta liittyy Euroopan maiden päätökseen osallistua aseelliseen konfliktiin Venäjää vastaan, jos Venäjä hyökkäisi Naton tai EU:n jäsenmaahan. Ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1991 kansallisten poliittisten eliittien on vakavasti pohdittava skenaariorioita, joissa käydään laajaa ja korkean intensiteetin sotaa ydinaseilla varustautunutta hyökkääjää vastaan. Poliittisten johtajien on kehitettävä henkistä ja moraalista vahvuutta, jota laajojen ja kauaskantoisten, elämää ja kuolemaa koskevien päätösten tekeminen sota-aikana vaatii. Ratkaisevaa on, että sodankäynnin perusasioista vaaditaan uudenlaista

ajattelua, joka ei ole luontevaa länsimaisille päättäjille: yllättävyyttä, petturuutta, aggressiota ja ennakoimattomuutta. Tämä ei tarkoita, ettei vakaus tai eskalaation hallinta ole enää toivottavaa. Sen sijaan tarvitaan henkistä sopeutumista todellisuuteen, jossa suuri ydinasevaltio käyttää holtitonta väkivaltaa, uhkailee ydinaseen käytöllä, toimii vilpillisesti ja ottaa huomattavia riskejä. Tällaisen toimijan aseellisen hyökkäyksen estäminen ja erityisesti kukistaminen vaatii uutta tai uudistunutta henkisen ja moraalisen kyvyn kartoitusta, jotta rauhan ja vapauden säilyminen Euroopassa voidaan varmistaa. Näiden seikkojen huomiointi kytkeytyy poliittiseen tahtoon ja tärkeysjärjestyksen luomiseen, ja on myös oleellisempaa kuin erityiset puolustusbudjettia, suorituskykytavoitteita tai valmiustasoja koskevat puolustuspolitiikan päätökset.

Toinen tärkeä harkittava asia liittyy geoekonomiaan. Kaksi merkittävää länsimaiden ulkopuolista maata, Kiina ja Intia, ovat vastanneet Venäjän sotaan Ukrainassa hillitysti ja jokseenkin kyynisesti. Aloittaessaan hyökkäyksen Venäjä vaikutti-kin strategisessa laskelmoinnissaan luottavan huomattavasti Kiinaan ja Intiaan täysimittaisina strategisina

ja taloudellisina kumppaneina. Lännen kanssa Venäjä taas ennakoi suhteidensa jonkinasteisesti rikkoutuvan. Tosiasiassa Venäjä on se, joka on haastanut huonosti valmistuneen läntisen maailman – ei Kiina tai Intia. Vaikka Intia saattaa pyrkiä uudenaikaiseen liittoutumattomuuteen rajallisine suurvaltahäveineen, Kiinan asettamat haasteet länsimaiden intresseille ovat aiempaa selvemmat. Mikä tahansa tuki Kiinalta Venäjälle Ukrainan sodassa tai Venäjän taloudelle ja sotavoimille laajemmin on suora uhka Euroopalle ja transatlanttiselle turvallisuudelle. Kun Eurooppa ja Pohjois-Amerikka pyrkivät lisäämään pelotevaikutusta ja estämään Venäjän laajenemispyrkimyksiä, rajoitustoimenpiteet saattavat seuraavaksi suuntautua Kiinaan. Kiinan ulkopoliitikassa ei ole tapahtunut merkittävää ja todistettavissa olevaa muutosta, joten länsimaihin tulee jälleen kohdistamaan vihamielisyyttä ja strategisia jännitteitä sekä Venäjältä että Kiinalta.

Kolmas olennainen näkökulma on teknologia. Ennen nykyistä konfliktia suurvallat olivat tunnistanet nousevat ja häiritsemitarkoituksiin käytettävät teknologiat, kuten tekoälyn ja kvanttitekniikan, kriittisen tärkeiksi vauraudelle ja

sotilaalliselle suorituskyvyille tulevaisuudessa. Länsimaiden Venäjän-vastaisilla pakotteilla rajoitetaan kriittistä teknologiavienttiä. Toimia olisi syytä tarkastella myös osana politiikkaa, joka rajoittaa teknologian siirtoa Yhdysvalloista Kiinaan. Lännen tulisi nähdä kaikki heikennykset asemassaan huipputeknologian kehittäjänä suhteessa Venäjään ja Kiinaan varoitusmerkkinä ja huolenaiheena. Näin ollen pyrkimyksiä torjua teknologian kehitystä sekä Venäjällä että Kiinassa on vahvistettava. Tämä tulee aiheuttamaan haasteita sekä hallinnoille että yrityksille kaikkialla länsimaissa, erityisesti vientirajoitusten toteutuksessa ja ulkomaisten sijoitusten seulonnessa. Tämä tulee vaikuttamaan myös yritysstrategioiden muodostamiseen yllättäen pirstaloituneilla globaaleilla markkinoilla.

Yhteenvedon ehdotan, että viimeaikaiset kehityskulut olisi hyvä nähdä länsimaiden nousevana pelote- ja rajoitestrategiana merkittäviä ydinasevaltioita vastaan. Kannatan näiden poliittisten päätösten kehittämistä yllä mainittujen näkökulmien eli sotilaallisten päätösten, geoekonomian ja teknologisen patoamisen pohjalta. /